

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ivdx Magistratevs Senator

Zype, Franciscus van der

Antverpiæ, 1633

Cap. III. De Legum-latione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14280

CAPVT III.

De legum-latione.

Leges condere soli Imperatori est concessum. leges interpreta-
 ri solo dignum est imperio. *leg. fin. C. de leg. leges confirmare:* ^{1.}
l. 2. C. de decur. const. leges mutare. l. 1. pen. ult. C. de leg. l. 35. de ^{Ad solum}
reg. iur. seu legem ferendi auctoritatem dare. sic Prætores olim an- ^{Supremum}
te edictum perpetuum, ius quod dicturi essent edicebant, & ædiles. ^{Principem}
neque enim refert per se quis, an mandatarium faciat. l. 6. §. 1. D. ^{spectat legē}
Quod cuiusque mīu. sed tamen Principes à Senatu, à Præfecto Præto-
 rio probari leges voluere. *l. 8. C. de leg. Nouell. 151. 152.* neque aliter
 promulgari. quam auctoritatem pridem in Gallia solemniter vsur-
 pavit Parlamentum Parisiense. priuilegium dare, gratiam, ac dispen-
 sationem super legibus eodem pertinet, iudicata mutare, gratiam
 facere criminis, & pœnæ corporalis, famæ restituere, spurios legiti-
 mare, contra ius rescribere, generaliter demum legem soluere. sic
 tamen vt meminerit Philippi Macedonis, qui Harpalo pro reo in-
 tercedenti respondit: *Melius est vt ipse qui deliquit ignominiam ferat,*
quàm ego.

Nam & ad Majestatem pertinet legum custodia, & vindicta ^{2.}
 contemptus, & armari iura gladio. *Istorum, inquit Iustin. alterum* ^{Et seruandis}
alterius semper eguit, & tam res militares legibus, quàm ipsæ leges armorum ^{curare.}
præsidio seruati sunt. Sic & ille Imper. apud Gunt. l. 8.

Nec me regnante licebit

Has cuiquam nostras impunè laceffere leges.

Vt hîc reminiscendum sit, vt Princeps ipse legibus solutus est, ita ^{3.}
 eius curæ æquè esse, atque summæ auctoritatis, vt quàm optimis ^{Iustas sex}
 populus obligetur, regatur, viuat, & semper ad prototypum suum ^{re.}
 respiciant leges, & legum-latores, cuius illud: *Per me Reges regnant,*
& legum conditores iusta decernunt.

Hunc Ducem si sequatur, qui regit, qui legem scribit, nusquam
 & nunquam aberrabit. si non sequatur, in præcipitia, in syrtes, in
 saxa, in charybdes lapsum se prius sentiet, quàm agnoscer. impro-
 uida mens hominum nisi summæ lucis indicio dirigatur, in auita &
 inuita prolabetur, etiam non alterius culpæ conscia, quàm quod
 summi legislatoris virgulam non continuo respexerit.

Porro legum multitudo minuenda potius, quàm augenda est ^{4.}
 nouis constitutionibus. salus ex legibus religiosa obseruantia. sat ^{paucas}
 multæ, sat bonæ leges, si amentur satis, & seruentur satis. illud ^{genti vtilis}

5.
Decisis con-
trouersis.

votum, etiam maius est quàm spes, vt leges eæ, quas vsus reiecit, aut mores generatim damnarunt, edicto designentur: errores quos pragmatici inuenerunt, quos iutegris libris aliqui complexi sunt, constitutione disertâ enellantur: quibus magnam iuris partem implicarunt, decisione Principali explicentur. cui rei collegium supremâ auctoritate erigi optat Thuld. l. 4. de caus. corr. Iud. cap. 16. Sed & is illud non malè exequitur toto l. 1. atque 2. vt qui præparantur legibus inter partes enodandis, iudicijsque, quæ viux leges sunt, exercendis, taliter formentur, vt legum ænigmata rectè soluere discant. non vt Alexander Gordium nodum ense findere. quo leges finem suum habeant, &, quæ per eas exercentur iudicia, ne corumpantur. hæc in primis ad curam Principis pertinere, hic statuendum est; auctore Horatio Augustum laudante:

6.
Emendatis
iudicijs.

*Res Italas bello tutaris, moribus ornas;
Legibus emendas.*

Et Cicerone politicum munus describente *civitatem legibus fundare, regere consilijs, emendare iudicijs.* Ergo vt medici causas morborum infectantur, quo effectus tollant; ita Principem conuenit principia, & scaturigines persequi, vt ijs purgatis lymphæ deinceps pura profluant. Academias ergo quæ in suo dominatu existunt, consultis legibus reformabit, vt ex ijs in Rempub. nihil exeat quod publicæ saluti aduersetur. Et quoniam hodiè orbis imperium in tot dynastias est discissum, omnino vetabit, ne quis apud exteros emeritus, concilijs vel caufarum patrocinio admoueat. nisi fortè prærogatiuâ doctrinæ, & morum, gratiam legis, dispensatione inque meruerit. quemadmodum regio edicto olim cautum hic fuit. Igitur Tuldenus reijcit tantam turbam sectantium iuris studia, præsertim plebeiorum. nec sine delectu admittit, ne ars tanta propter tenuitatem hominum à religionis auctoritate abducatur ad mercedem, atque quæstum. summa est enim peruersio finis iurisprudentiæ, quod solo diuitiarum voto discatur, & ad quæstum conuertatur.

7.
Academjs
immaturos
promouen-
tibus seu
alias minus
aptos.

*Ingenium quondam fuerat pretiosius auro:
At nunc barbaries grandis habere nihil.*

Sed nec admittit, qui intempestivè properant iuris studium, nondum ætate, vel peritiâ communis vitæ idonei, non apti ingenio, non præculci artibus necessarijs. Exigit Doctores qualis publica Reip. salus requirit (quæ ab eorum industria non parum pendet) aptissimos, eosq; qui edendis iurisprudentiæ munimentis se probarunt, & scientiam experienciâ ciuiliū negociorum perfecerunt. Excelentes moribus primùm, deinde facundia l. 7. C. de profess. ne alioqui auctoritatem professionis destruant, se ipsos exempla circūferentes inuti-

inutilis disciplinæ. consultissimam deinde docendi viam requirit, quam per interpretationem legum historicam, ætiologicam, analogicam, pragmaticam, & forensam vestigandam censet, & insigniter docuit Ioachimus Hopperus duobus libris elementorum iuris, quos in epitomen eruditè cōtraxit Martinus Delrio, lectu utilissimam. sed quæcumque ratio ineatur, ea semper retinenda est, quam proponit Iustin. vt primò leui ac simplici viâ, post deinde diligentissimâ atque exactissimâ interpretatione singula tractentur. deinde vt id semper obtineatur, vt iuris prudentia non sit ancipitis vsus, sed cum vera prudentia, iustitiâque connexa. vt ne verbotenus acutè tantùm, sed ad vsum popularem atque civilem differatur, ne leges eatenus tantùm discantur, quatenus litigandi artem, vsumque præbent; sed etiam ius publicum quàm minimè negligatur. emeriti rude ne donentur, & in Rempublicam emittantur scholasticis coronis redimiti, nisi ad seueram normam explorati. ne cruda adhuc studia in forum propellant, ne audaciâ pro sapientia vtantur, ne professionem ex dignitate non sustineant, ne initiatos se credant, & tantùm in vestibulo iurisprudentiæ hæreant. Hæc inquit vt à principijs suis curentur inuigilandum est Principi, illisque qui consilia eius dirigunt. vt Academiæ ijs institutis reformatur, quibus selecti iuuenes, selecti sint magistri, selectæ scholarum leges. quæ & illos doceant hos pro merito reuereri, nec honoraria & publica stipendia desint. quibus se hi venerabiles, & à vili paupertate vindictos exhibeant. Collegiorum fundationes Principali beneficio & auctoritate promoueantur, loca publica designentur, & titulis graduum, citra abusum, ornentur studiosi, & privilegijs animentur: quæ etiam per speciales Iudices conseruentur. Quæ etiam omnia late nec minus eruditè prosequitur Pet. Greg. Tholos. *de Rep. lib. toto 18.*

C A P. I V.

De Religione.

EX his quæ dicta sunt conficitur de Religione sciscere ad supremam potestatem pertinere. quod in Batavis conatur demonstrare Grotius in *Apolegetico suo*. Quare & solent supplicationes hî decernere, penes quos rerum summa, vbi que habendas, pro rebus feliciter gerendis. cuius rei auctoritas olim in libera adhuc Repub. Romana penes solum Senatum erat. & hodie Turca receptis in fidem regulis multa imperij iura remittit, publicas tamen preces, pro salute Principis in templis passim faciendas excipit.

i.
Quo sensu
spectet ad
Supremum
Principem de
Religione
sciscere?